

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1671

av **Maria Ferm (MP)**

Bättre mottagande och etablering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned Migrationsverkets handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbete från dag ett och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för spårbyte genom att sänka den tid som asylsökande behöver ha haft ett arbete för att byta spår, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för spårbyte och arbetskraftsinvandring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Migrationsverket i uppdrag att prioritera asylansökningar från barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för parallella ansökningar om familjeåterförening och asyl och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som beviljas uppehållstillstånd i större utsträckning ska anvisas till boende i samma kommun som de varit asylsökande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör få möjlighet att ta emot fler nyanlända än vad som har anvisats till dem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att det finns tillgänglig information och vägledning om nya regelverk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även personer med subventionerade anställningar och personer som deltar i högre utbildning ska ges möjlighet till permanent uppehållstillstånd under tiden som den tillfälliga migrationslagen gäller, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att släppa in andra aktörer med specialiserad kunskap inom matchning och arbetsmarknadsetablering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

För många asylsökande som lyckas ta sig till Sverige innebär det slutmålet på en vanligtvis lång och svår resa. Samtidigt är det början på något nytt, på det liv man bestämt sig för att ta till vara och den framtid man drömmer om att bygga. Människors ambitioner och drömmar kan ibland krocka med den byråkratiska verkligheten och mötet med det nya landet. Långa handläggningstider och en passiv väntan på beslut är ofta tärande. Att leva i ovisshet om hur ens framtid ska se ut och om man kommer att få stanna eller inte kan påverka både den asylsökandes hälsa och etablering negativt.

Därför anser Miljöpartiet att det är viktigt att väntan på asylbeslut görs så kort som möjligt och att asylsökande ges möjlighet att komma igång med studier eller arbete redan under asyltiden. Tidiga insatser är en nyckel för att motverka passivitet och underlätta asylsökandes och nyanländas etablering. Regeringen har därför tillfört mer pengar till Migrationsverket för att få ner handläggningstiderna och beslutat om flera åtgärder för att asylsökande ska kunna komma i gång tidigare, så som kompetenskartläggning och svenska från dag ett på asylboenden. Men mer behöver göras och barns särskilda behov behöver stå i fokus.

En annan omständighet som motverkar en snabb etablering och gör det svårare för nyanlända att fokusera på att lära sig svenska och skaffa ett arbete är att inte veta hur deras nära och kära har det, om de är i säkerhet och när de kommer att kunna återförenas. Det är därför viktigt att möjligheterna till familjeåterförening förbättras. Sedan den tillfälliga migrationslagen infördes har Miljöpartiet dels säkerställt att den inte gäller för alla som kom innan lagen aviserades, dels genom att öppna handläggning på fler ambassader möjliggjort för fler att återförenas med sin familj. Det har varit mycket viktigt för de som nu får återförenas. Målet är att lagens inskränkningar i familjeåterförening ska bli så kortvariga som möjligt.

Miljöpartiet anser att det behövs ett helhetsperspektiv för mottagande och bosättning av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn då flera aktörer ansvarar för olika delar av processen. Det är olyckligt för asylsökandes och nyanländas etablering att behöva byta bostadsort vid flera tillfällen. Det behövs ett mer sammanhållet mottagande som främjar en snabb etablering i arbets- och samhällslivet, och med en tydligare ansvarsfördelning där människor inte flyttas runt och på nytt tvingas lämna den lilla trygghet eller anknytning de hunnit skapa sig.

Människor har alltid rört på sig och kommer att fortsätta att göra det. När krig, konflikter och klimatförändringar ökar så tvingas fler människor lämna sina hem. Miljöpartiet ska fortsätta stå upp för en politik som har möjlighet att motverka grundorsakerna till att människor tvingas på flykt, det vill säga en utrikes- och biståndspolitik som prioriterar freds- och nedrustningsfrågor, internationell klimatpolitik och ett stort stöd till UNHCR. Vi ska värna den individuella asylrätten, arbeta för att skapa lagliga vägar för människor att ta sig till EU och söka asyl samt arbeta för ett ökat kvotflyktingmottagande. Erfarenheterna från 2015 visar också att

Sverige måste vara bättre rustat för att kunna ta emot människor i lägen när det kommer många asylsökande. För det krävs en ökad beredskap och flexibilitet i mottagandet.

Under 2016 fattade Migrationsverket beslut i fler asylärenden än någonsin, fler än dubbelt så många som året innan. Samtidigt väntar många asylsökande fortfarande på beslut, och handläggningstiderna är på över ett år. Vi behöver därför fortsätta säkerställa att Migrationsverket har tillräckliga resurser för att kunna göra rättssäkra bedömningar snabbt. Det är viktigt att den effektivisering som görs för att få ner handläggningstiderna inte sker på bekostnad av rättssäkerheten.

En nyckel för att bryta passiviteten och göra att människor fortare kan få arbete är att göra det lättare att arbeta som asylsökande. Dagens system med undantag från arbetstillstånd (AT-UND), samordningsnummer, inkomstavräkningen mot dagersättningen osv är onödigt krångligt och byråkratiskt. Vi föreslår därför att det reformeras. Att fler ges möjlighet att arbeta under asyltiden är viktigt av flera skäl. Det underlättar för de asylsökande att snabbt komma in på arbetsmarknaden, försörja sig själva samt bidrar till att göra väntan på besked om uppehållstillstånd meningsfull.

Det är också viktigt att underlätta för spårbyte och arbetskraftsinvandring. Idag har asylsökande som fått avslag på sina asylansökningar rätt att byta spår och ansöka om arbetstillstånd om de har arbetat i minst 4 månader innan de får avslagsbeslutet och har löfte om arbete minst ett år till med villkor som är lika goda som för andra i landet. Miljöpartiet var med och införde denna möjlighet och har också bidragit till att sänka tiden då du behöver ha haft ett arbete från 6 månader till 4 månader. När handläggningstiderna beräknas gå ner bör vi arbeta för att tiden sänks ytterligare, till 2 månader.

I dagsläget krävs det att du har medverkat till att göra din identitet sannolik för att kunna arbeta under asyltiden, men för att byta spår till arbetskraftsinvandring eller för att kunna komma till Sverige som arbetskraftsinvandrare krävs istället att du har styrkt identitet. Personer som har rätt att arbeta under asyltiden kan alltså förlora den rätten om de får avslag och då inte kunna byta spår. Istället för att behöva styrka identiteten vid spårbyte och arbetskraftsinvandring bör det räcka med att göra sin identitet sannolik.

Migrationsverket bör få i uppdrag av regeringen att prioritera asylansökningar från barn så att väntan för dem blir kortare. Detta är särskilt viktigt för ensamkommande barn som närmar sig åldern 18 år. Migrationsverket bör också ta fram en rutin för hur registreringar av asylansökningar kan ske skyndsamt vid ett beredskapsläge om antalet asylsökande barn återigen skulle öka kraftigt. Även då bör barn, oavsett om de kommer ensamma eller med familj, ges förtur.

För att snabba på familjeåterföreningen bör processen effektiviseras. Istället för att Migrationsverket först behandlar asylansökan och därefter behandlar ansökan om familjeåterförening bör detta kunna göras parallellt genom att både asylansökan och ansökan om familjeåterförening lämnas in och behandlas samtidigt.

Migrationsverket bör, i den mån det är möjligt inom ramen för anvisningslagen, tillämpa en närhetsprincip som innebär att nyanlända anvisas till samma kommun som de har bott i som asylsökande. Det skulle minska antalet flyttar, vilket i sin tur underlättar etableringen.

Anvisningslagen gör att vissa kommuner tar emot färre nyanlända än de vill. Samtidigt menar vissa kommuner att de har svårt att ta emot de som anvisas till dem. Vi

vill se över hur vi på frivillig väg kan underlätta för de kommuner som vill ta emot fler än de är tilldelade.¹

SKL har i sin agenda för integration noterat att nya regelverk på migrationsområdet ger många frågeställningar från enskilda, kommunala aktörer, arbetsgivare, organisationer och allmänheten. Det är viktigt att staten tillgängliggör tydlig information till olika grupper om till exempel hantering av ansökan om förlängning av tidsbegränsade uppehållstillstånd, krav på anställning för möjlighet till permanent uppehållstillstånd, familjeåterföreningsfrågor och vad som gäller avseende lagförslaget om uppehållstillstånd för gymnasiestudier.

Miljöpartiet vill att människor ska vara med och bidra och utvecklas så fort som möjligt efter att de kommit till Sverige. Asylprocessen ska vara rättssäker, human och effektiv. Människor ska inte behöva vänta för länge och ha möjlighet att vara sysselsatta under tiden. När en person fått besked om uppehållstillstånd påbörjas etableringstiden och där vill Miljöpartiet att individer snabbt ska få stöd att komma ut på arbetsmarknaden, läsa sfi, vidareutbilda sig, validera sin utbildning eller starta företag. Nyanlända behöver komma i arbete eller utbildning betydligt snabbare än idag. Människor som nyss anlänt till Sverige är inte en homogen grupp utan stödet behöver anpassas. Vår utgångspunkt är att människan är en kreativ, skapande varelse som vill och kan ta ansvar. I mötet med nyanlända vill vi inte att samhället bara ska ställa frågan ”Vad behöver du hjälp med?” till nyanlända utan också fråga ”Vad kan du bidra med?”.

Att komma in på arbetsmarknaden och få ett jobb är ofta en förutsättning för att komma in i samhället. Bara 30 procent av de nyanlända får arbete eller påbörjar studier under etableringsprogrammet. Majoriteten av deltagarna går efter etableringsfasens två år in i andra insatser hos Arbetsförmedlingen. De arbetsmarknadspolitiska program som människor då skrivs in i är dock inte på samma sätt inriktade och anpassade till nyanländas behov. Vi tycker därför att det ska vara möjligt att ta del av etableringsinriktade program med etableringsersättning även efter två år, om det påtagligt ökar individens möjlighet till etablering på arbetsmarknaden.

Enligt de nuvarande tillfälliga migrationsreglerna kan permanent uppehållstillstånd (PUT) beviljas om en person har fått anställning när dennes tillfälliga uppehållstillstånd går ut. Det är viktigt att det även i de tillfälliga migrationsreglerna finns möjlighet till PUT, men reglerna är utformade på ett sätt som riskerar att leda till att människor hellre tar jobb som de är överkvalificerade för än att validera eller komplettera sin utbildning. Ett annat problem är att subventionerade anställningar inte kan utgöra grund för permanenta uppehållstillstånd. Möjligheterna till permanent uppehållstillstånd bör därför breddas.

Arbetsförmedlingen ansvarar för etableringsinsatser för nyanlända, men till exempel folkhögskolor skulle mycket väl kunna bidra om de kunde involveras under etableringstiden i större utsträckning. Många gånger har de redan följt asylsökande genom arbete med svenska från dag ett under asyltiden och har ofta goda kontakter i närområdet.

Maria Ferm (MP)

¹ <http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/tilldelades-for-fa-nyanlanda-da-protesterade-kommunen>
<http://www.svd.se/sa-forsoker-jamtland-runda-lagen--for-att-fa-fler-flyktingar>.